

ΔΙΚΑΙΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ & ΕΤΑΙΡΙΩΝ

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ - ΜΕΛΕΤΗ & ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ, ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ & ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΑΝΑΤΥΠΟ

Κωνσταντία Π. Κυρούλη

Δικηγόρος, ΔΝ,
Διαπιστευμένη Διαμεσολαβήτρια

- | Δικονομική αντιμετώπιση αγωγών με αίτημα τον οριστικό καθορισμό και την καταψήφιση της εύλογης αμοιβής του άρ. 49 Ν 2121/1993, οφειλόμενης εκ της ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης και παρουσίασης στο κοινό νομίμως εγγεγραμμένων ερμηνειών/εκτελέσεων πνευματικών έργων

Δικονομική αντιμετώπιση αγωγών με αίτημα τον οριστικό καθορισμό και την καταψήφιση της εύλογης αμοιβής του άρ. 49 Ν 2121/1993, οφειλόμενης εκ της ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης και παρουσίασης στο κοινό νομίμως εγγεγραμμένων ερμηνειών/εκτελέσεων πνευματικών έργων

Το παρόν άρθρο αφορά στη δικονομική αντιμετώπιση αγωγών με αντικείμενο τον οριστικό καθορισμό και την καταψήφιση της εύλογης αμοιβής του άρθρου 49 Ν 2121/1993, ειδικότερα στα ζητήματα της καθ' ύλην αρμοδιότητας και διαδικασίας εκδίκασης αυτών, υπό το πρίσμα του Ν 4481/2017. Αφορμή υπήρξε νομολογία που έσφαλε κατά την εφαρμογή του νόμου, υπάγοντας τις αγωγές αυτές στην τακτική διαδικασία. Θα μελετηθεί η διάκριση από την αντίστοιχη αντιμετώπιση αγωγών με αντικείμενο αποκλειστικά/απόλυτα δικαιώματα συγγενικών δικαιούχων, η ενεργητική νομιμοποίηση των Οργανισμών Συλλογικής Διαχείρισης (εφεξής ΟΣΔ) προς άσκηση της αγωγής του άρθρου 49 Ν 2121/1994, καθώς και η πρόβλεψη του άρθρου 22 Ν 4481/2017 περί πραγματοποίησης διαπραγματεύσεων μεταξύ ΟΣΔ και χρηστών και διαφωνίας στο πλαίσιο αυτών.

Κωνσταντία Π. Κυπούλη
Δικηγόρος, ΔΝ,
Διαπιστευμένη Διαμεσολαβήτρια

Περιεχόμενα

- I. Απόλυτα δικαιώματα συγγενικών δικαιούχων - Ενοχικό δικαίωμα εύλογης αμοιβής
- II. Φύση του ενοχικού δικαιώματος (εύλογης αμοιβής) του άρ. 49 Ν 2121/1993
- III. Διαφορετική μεταχείριση απόλυτων αποκλειστικών δικαιωμάτων και ενοχικού δικαιώματος από άποψη ουσιαστικού δικαίου
- IV. Η δικονομική μεταχείριση του ενοχικού δικαιώματος εύλογης αμοιβής. Άρθρο 22 παρ. 7 Ν 4481/2017. Καθ' ύλην αρμοδιότητα και διαδικασία εκδίκασης διαφορών που αφορούν την εύλογη αμοιβή του άρθρου 49 Ν 2121/1993
- V. Κατάργηση ρητώς της αρμοδιότητας της τακτικής δικαιοδοσίας για τη δικαστική επίλυση της εύλογης αμοιβής άρ. 49 Ν 2121/1993 από τον νομοθέτη
- VI. Νομιμοποίηση των ΟΣΔ να αιτηθούν δικαστικώς τον καθορισμό της εύλογης αμοιβής του άρ. 49 Ν 2121/1993 άνευ οιασδήποτε προϋπόθεσης/διαδικασίας/πράξης
- VII. Η αληθής έννοια της λέξης: «διαπραγματεύονται»

I. Απόλυτα δικαιώματα συγγενικών δικαιούχων - Ενοχικό δικαίωμα εύλογης αμοιβής

Με τις διατάξεις του ογδόου κεφαλαίου (άρθρα 46 επ.) του Ν 2121/1993 «πνευματική ιδιοκτησία, συγγενικά δικαιώματα και πολιτιστικά θέματα», νομοθετήθηκε η προστασία των συγγενικών προς την πνευματική ιδιοκτησία, δικαιωμάτων. Οι δικαιούχοι των συγγενικών δικαιωμάτων είναι οι κατηγορίες των προσώπων εκείνων που προσφέρουν συγγενείς προς την πνευματική δημιουργία, απαραίτητες για την έκφρασή της, εισφορές/συμβολές: αυτοί είναι οι καλλιτέχνες που ερμηνεύουν ή εκτελούν τα έργα (άρ. 46), οι παραγωγοί υλικών φορέων ήχου, εικόνας και ήχου και εικόνας (άρ. 47) και οι ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί (άρ. 48).

Στους ερμηνευτές εκτελεστές καλλιτέχνες που ερμηνεύουν/εκτελούν είτε

ηχητικό, είτε οπτικό, είτε οπτικοακουστικό έργο ο νόμος (2121/1993) αναγνωρίζει τόσο απόλυτα και αποκλειστικά δικαιώματα (άρ. 46 παρ. 2), όσο και ενοχικά δικαιώματα εύλογης αμοιβής (άρ. 49 παρ. 1, 5). Απόλυτα και αποκλειστικά αναγνωρίζει επίσης και στους παραγωγούς υλικών φορέων ήχου (φωνογραφημάτων) καθώς και στους παραγωγούς οπτικοακουστικών έργων (άρ. 47 παρ. 1, 2), ενώ ενοχικό δικαίωμα εύλογης αμοιβής αναγνωρίζει μόνον στους παραγωγούς φωνογραφημάτων (άρ. 49 παρ.1).

- Τα **απόλυτα/αποκλειστικά δικαιώματα** είναι αυτά δυνάμει των οποίων οι δικαιούχοι επιτρέπουν ή απαγορεύουν πράξεις εκμετάλλευσης/χρήσης των συμβολών τους. Για να επιτραπούν οι επιθυμούμενες χρήσεις πρέπει να προηγηθεί (έγγραφη) σύμβαση με την οποία θα συμφωνείται η εκχώρηση αδείας της συγκεκριμένης εκμετάλλευσης.

Συντομογραφίες:

ΟΣΔ: Οργανισμός Συλλογικής Διαχείρισης, ΔΕΕ: Δικαστήριο Ευρωπαϊκής Ένωσης, Π.Ι.: Πνευματική Ιδιοκτησία

- Τα ενοχικά δικαιώματα απονέμουν στους δικαιούχους όχι την δυνατότητα να επιτρέπουν ή απαγορεύουν την πράξη εκμετάλλευσης/χρήσης, αλλά μόνον δικαίωμα λήψης (εύλογης) αμοιβής. Αυτό συμβαίνει επί ορισμένων τρόπων εκμετάλλευσης/χρήσεων, για τις οποίες ο νόμος, θέτοντας στο περιθώριο την συμβατική ελευθερία, προβλέπει απευθείας την δυνατότητα των χρηστών να προβούν σε αυτές, χωρίς να απαιτείται προηγούμενη λήψη αδείας από τους δικαιούχους.

Η διαφορετική φύση των δύο κατηγοριών δικαιωμάτων (απόλυτο/ενοχικό) οδηγεί στη νομική, λογική και πρακτική διαφοροποίηση της διαχείρισης των δικαιωμάτων από τους δικαιούχους και επομένως από τους οργανισμούς συλλογικής διαχείρισης που τους εκπροσωπούν, όπως κάτωθι εξηγείται.

II. Φύση του ενοχικού δικαιώματος (εύλογης αμοιβής) του άρ. 49 Ν 2121/1993

Η εύλογη αμοιβή αποτελεί αναγκαίο αντιστάθμισμα της εκ του νόμου παρεχομένης αδείας στους χρήστες νόμιμων εγγραφών μουσικών ή οπτικοακουστικών έργων. Η νόμιμη άδεια προβλέπει ότι εφόσον μία εγγραφή μουσικού ή οπτικοακουστικού έργου έχει νομίμως δημοσιευθεί και κυκλοφορήσει, οι παραγωγοί υλικών φορέων ήχου και οι ερμηνευτές-εκτελεστές μουσικών και οπτικοακουστικών έργων δεν μπορούν να απαγορεύσουν τις περαιτέρω (δευτερεύουσες) χρήσεις αυτών, ούτε απαιτείται να τις επιτρέψουν προηγουμένως, αλλά εκ του νόμου παρέχεται δικαίωμα στους χρήστες να προβούν σε ραδιοτηλεοπτική μετάδοση ή/και παρουσίαση στο κοινό. Ιστορικά η διαφοροποίηση αυτή προέρχεται από την εξέλιξη της τεχνολογίας. Η εφεύρεση των τεχνικών εκείνων μέσων και μεθόδων που κατέστησαν δυνατή την εγγραφή ζωντανών ερμηνειών εκτελέσεων σε υλικό φορέα και την εν συνεχεία πολλαπλή αναπαραγωγή και πολυσχιδή εκμετάλλευση των εγγραφών αυτών οδήγησε στην αισθητή πτώση των προτάσεων απασχολήσεως των ερμηνευτών εκτελεστών σε ζωντανές παρουσιάσεις των ερμηνειών εκτελέσεών τους, με άμεσο επακόλουθο την σημαντική πτώση των εσόδων τους. Παράλληλα, η δυνατότητα ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης, αναμετάδοσης αλλά και η με απλά και προσιτά μέσα και υλικά (μαγνητόφωνο, συσκευή CD, ηχεία κ.λπ.) παρουσίαση στο κοινό των εγγεγραμμένων σε υλικούς φορείς μουσικών έργων/ερμηνειών/εκτελέσεων, οδήγησε σε σημαντική μείωση των πωλήσεων των φωνογραφημάτων. Με απλά λόγια, ενώ ο πρώτος προορισμός της εγγραφής ενός μουσικού έργου (φωνογράφημα) ήταν να πωληθεί και ακουστεί ιδιωτικά, η δυνατότητα μετάδοσης και αναμετάδοσης του νομίμως κυκλοφορήσαντος δίσκου στο ραδιόφωνο, η δυνατότητα πολλαπλώς επαναλαμβανόμενης δημόσιας παρουσίας/εκτέλεσής του μέσω των αντιτύπων του σε χώρους συνάθροισης κοινού, έδωσε μία δεύτερη επιπλέον χρήση στο έργο και στην ερμηνεία, μία δυνατότητα ακρόασής τους από μεγάλο, συχνότατα αόριστο και μη δυνάμενο να καταμετρηθεί αριθμό προσώπων, χωρίς να απαιτείται η συμμετοχή του παραγωγού και των ερμηνευτών εκτελεστών στην χρήση αυτήν.

Έτσι, ερμηνευτές εκτελεστές και παραγωγοί υλικών φορέων ήχου είδαν να μειώνονται δραματικά οι πηγές εσόδων

τους, ενώ παράλληλα οι ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί και οι παρουσιάζοντες στο κοινό τις εγγεγραμμένες ερμηνείες εκτελέσεις, δειδαν μία σημαντική ευκαιρία να αυξήσουν τα κέρδη τους και να μειώσουν δραστικά τα έξοδά τους, αφού πλέον δεν χρειαζόταν να απασχολούν καλλιτέχνες και να αγοράζουν/ενοικιάζουν πολυέξοδα μέσα παραγωγής, ώστε να μεταδίδουν ή παρουσιάζουν μουσικά έργα. Αυτή η τεχνολογική εξέλιξη που από τη μία αφαιρούσε πηγές εσόδων από τους μεν (ερμηνευτές εκτελεστές και παραγωγούς φωνογραφημάτων) και από την άλλη προσέθετε ολόένα και πιο πολλές πηγές εσόδων για τους εκμεταλλεζομένους τους υλικούς φορείς και τις ερμηνείες/εκτελέσεις, κατέστησε φανερή την ανάγκη της συμμετοχής των καλλιτεχνών και παραγωγών ήχου στα κέρδη από τη μη ζωντανή μετάδοση, αναμετάδοση και παρουσίαση στο κοινό των ερμηνειών/εκτελέσεων. Έτσι προβλέφθηκε για πρώτη φορά από τη Δ. Συμβ. Ρώμης (άρ. 12) ένα ενοχικό, σχετικό, δικαίωμα των ερμηνευτών εκτελεστών καλλιτεχνών (τραγουδιστές, μουσικοί) και παραγωγών υλικών φορέων ήχου. Αυτό το δικαίωμα δεν τους δίδει την εξουσία να απαγορεύουν την με αυτόν τον τρόπο χρήση των εγγεγραμμένων ερμηνειών, αλλά να αξιώνουν την καταβολή μίας εύλογης αμοιβής. Απαραίτητη προϋπόθεση για τη γέννηση του δικαιώματος είναι, ο υλικός φορέας να έχει εγγραφεί νομίμως, οπότε προϋποτίθεται ότι έχει ήδη συμβληθεί ο καλλιτέχνης με τον παραγωγό για την πρώτιστη πράξη εκμετάλλευσης, την εγγραφή¹.

Αντίστοιχη, δεύτερη επιπλέον χρήση στα οπτικοακουστικά έργα, των οποίων ο πρώτος προορισμός ήταν να προβληθούν σε αίθουσες κινηματογράφου, έδωσε η τηλεόραση. Η τηλεόραση επέτρεψε την ευρύτατη θέαση και απόλαυση των έργων μέσω των εγγεγραμμένων οπτικοακουστικών υλικών φορέων, καθιστώντας την ζωντανή ερμηνεία των ηθοποιών χωρίς ικανή 'ζήτηση'. Την ίδια ώρα, ο υλικός φορέας του οπτικοακουστικού έργου (ταινία) δεν παράγονταν μαζικώς σε πολλαπλά αντίτυπα, ώστε να αγοραστεί από το κοινό, αλλά παρέμενε στην κυριότητα και κατοχή του παραγωγού του. Κατ' αποτέλεσμα, ενώ η προβολή του έργου από την τηλεόραση καθίστατο δυνατή μόνον εφόσον χορηγούνταν στον τηλεοπτικό οργανισμό ο υλικός φορέας που ενσωματώνει το οπτικοακουστικό έργο από τον παραγωγό του, έναντι ανταλλάγματος φυσικά, οι συμμετέχοντες ερμηνευτές ηθοποιοί δεν ελάμβαναν μερίδιο από την νέα αυτή προσοδοφόρα εκμετάλλευση. Αυτός είναι ο λόγος που ο ελληνικός νόμος επεξέτεινε το δικαίωμα εύλογης αμοιβής γι' αυτή την δευτερεύουσα χρήση και στους ερμηνευτές οπτικοακουστικών έργων (ηθοποιοί, χορευτές).

Τα ιδιαίτερα στοιχεία που εκ φύσεως χαρακτηρίζουν τις δευτερεύουσες χρήσεις, κυρίως λόγω του πολυπληθούς αυτών και της ουσιαστικής αδυναμίας να εντοπισθούν/ελεγχθούν, αντικατοπτρίζονται σε αντίστοιχα ιδιάζοντα στοιχεία

1. Καλλινίκου Δ., Πνευματική Ιδιοκτησία & Συγγενικά Δικαιώματα, 4^η εκδ. 2021, Κοτσίρης Λ., Δίκαιο Πνευματικής Ιδιοκτησίας, 4^η εκδ. 2005, Κουμάντος Γ., Πνευματική Ιδιοκτησία, 8^η εκδ. 2002, Κυπρούλη Κ., Νόμος για την Π.Ι. Κατ' αρθ. ερμ. Ν 2121/1993 ό.π. άρ. 49 σ. 863, Κυπρούλη Κ., Το συγγενικό δικαίωμα των ερμηνευτών εκτελεστών καλλιτεχνών, εκδ. 2000, Μαρίνος Μ.-Θ., Πνευματική Ιδιοκτησία, 2^η εκδ. 2004.

της φύσης του ενοχικού δικαιώματος εύλογης αμοιβής, που αναγνώρισε ο νομοθέτης ως αναγκαίο αντιστάθμισμα της απουσίας ανάγκης αδειοδότησης αυτών των χρήσεων.

Έτσι, το δικαίωμα εύλογης αμοιβής είναι ανεκχώρητο και η είσπραξή της ανατίθεται εκ του νόμου υποχρεωτικά και αποκλειστικά στους, αντιπροσωπευτικούς αυτών των κατηγοριών δικαιούχων, ΟΣΔ. Την εύλογη αμοιβή μόνοι αρμόδιοι να καθορίζουν είναι οι ΟΣΔ. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού, καταρτίζουν κατάλογο με τις διάφορες κατηγορίες εύλογης αμοιβής που απαιτούν από τους χρήστες (αμοιβολόγιο), ο οποίος γνωστοποιείται στο κοινό με ανάρτηση στον ιστότοπό τους. Το μονομερές του καθορισμού (από τους ΟΣΔ) του αμοιβολογίου δεν 'κρύβει κινδύνους', διότι υπόκειται σε κανόνες: οι ΟΣΔ κατά τον καθορισμό του αμοιβολογίου, οφείλουν να ενεργούν χωρίς αυθαιρεσία και άρα να υπολογίζουν τις αμοιβές βάσει αντικειμενικών κριτηρίων και να μην προβαίνουν σε καταχρηστικές διακρίσεις μεταξύ των χρηστών². Επίσης, προς ασφάλεια δικαίου και προς γνώση των χρηστών οφείλουν να δημοσιεύουν το αμοιβολόγιο στην ιστοσελίδα τους και να το κοινοποιούν στον ΟΠΙ³.

III. Διαφορετική μεταχείριση απόλυτων αποκλειστικών δικαιωμάτων και ενοχικού δικαιώματος από άποψη ουσιαστικού δικαίου

Έγινε κατανοητό από τα παραπάνω ότι ο ουσιαστικός νομοθέτης επιφυλάσσει διαφορετική μεταχείριση αφενός του απόλυτου αποκλειστικού δικαιώματος επιτρέπει και απαγορεύει (άρθρα 46, 47, 48 Ν 2121/1993) το οποίο υπάγει σε καθεστώς προηγούμενης λήψης άδειας (με ειδική προς τούτο έγγραφη σύμβαση) και σε προαιρετική συλλογική διαχείριση και αφετέρου του ενοχικού δικαιώματος (του άρθρου 49 Ν 2121/1993) το οποίο υπάγει σε καθεστώς νόμιμης άδειας και σε υποχρεωτική συλλογική διαχείριση.

Ειδικότερα, τα απόλυτα και αποκλειστικά δικαιώματα προκειμένου να τύχουν εκμετάλλευσης, πρέπει να τύχουν εκχώρησης/αδειοδότησης/σύμβασης άδειας εκμεταλλεύσεως από τον δικαιούχο. Για να συμβεί δηλαδή η χρήση/εκμετάλλευση πρέπει να προηγηθεί σύμβαση. Πρόκειται για αμφοτεροβαρή σύμβαση, για την οποία προηγείται λογικώς και νομικώς μία διαδικασία εκατέρωθεν προτάσεων (κατάρτισης δικαιοπραξίας) και δηλώσεων (αποδοχής ή μη), επομένως μία 'διαπραγμάτευση'. Σε περίπτωση χρήσης/άσκησης απόλυτων δικαιωμάτων χωρίς την αναγκαία άδεια, ο χρήστης παρανομεί και αδικοπραγεί, επομένως ο δικαιούχος, έχει τις εκ της προσβολής και αδικοπραξίας αξιώσεις. Σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 65 Ν 2121/1993, σε περίπτωση προσβολής ή επαπειλούμενης προσβολής (της πνευματικής ιδιοκτησίας ή) του συγγενικού δικαιώματος -που εδώ ενδιαφέρει-, (ο δημιουργός ή) ο δικαιούχος του συγγε-

νικού δικαιώματος -που εδώ ενδιαφέρει- μπορεί να αξιώσει την αναγνώριση του δικαιώματός του, την άρση της προσβολής και την παράλειψή της στο μέλλον (65 §1). Σε περίπτωση υπαίτιας προσβολής, οφείλεται αποζημίωση και ικανοποίηση ηθικής βλάβης (65 §2). Με τις αστικές αξιώσεις του άρθρου αυτού, που είναι μια εξειδίκευση του άρθρου 914ΑΚ, ο ενάγων αιτείται αποζημίωση λόγω παράνομης και υπαίτιας ζημιόγону πράξεως και το δικαστήριο κρίνει την παρανομία, την υπαιτιότητα, τη ζημία και αποφαινεται επί του ύψους της αποζημίωσης. Οι σχετικές αξιώσεις, ελλείψει ειδικότερης διάταξης, υπάγονται στη συνήθη καθ' ύλην αρμοδιότητα λόγω ποσού και εκδικάζονται κατά την τακτική διαδικασία. Αυτές τις δικαστικές αξιώσεις επομένως, ο νόμος υπάγει στην τακτική δικαιοδοσία.

Αντίθετα, στην περίπτωση των διά νόμου επιτρεπτών χρήσεων συγγενικών δικαιωμάτων (νόμιμη άδεια), εφόσον ο χρήστης προβαίνει σε μία από αυτές, υποχρεούται από τη στιγμή της πραγματοποίησης της χρήσης στην χρηματική παροχή και αν δεν την καταβάλει, καθίσταται υπερήμερος. Η μη καταβολή της συνεπώς, συνιστά παράβαση της διά νόμου προβλεπόμενης ενοχικής υποχρέωσης για εκπλήρωση⁴. Τότε, οι ΟΣΔ, ως αποκλειστικά αρμόδιοι κατά τον νόμο, δικαιούνται ν' αξιώνουν την υποχρεωτική διά νόμου εκπλήρωση παροχής του χρήστη, λόγω ακριβώς της ύπαρξης νόμιμης άδειας, ήτοι την καταβολή της εύλογης αμοιβής, την οποία ο υπερήμερος οφειλέτης δεν κατέβαλε κατά παράβαση ενοχικής του υποχρέωσης. Στην περίπτωση αυτή, αιτούμενη είναι η εκπλήρωση της ενοχικής υποχρέωσης του χρήστη, ήτοι η καταψήφιση της εύλογης αμοιβής, και όχι η προστασία λόγω προσβολής της πνευματικής ιδιοκτησίας/συγγενικών δικαιωμάτων. Το δικαστήριο καταψηφίζει αυτήν, ή εάν τυχόν υπάρχει αμφισβήτηση ('διαφωνία') επί του ύψους και των όρων καταβολής της, κρίνει το εύλογο ή μη της αιτούμενης εύλογης αμοιβής, με βάση την συγκεκριμένη χρήση και την επιδικάζει. Εν προκειμένω, το αναγκαίο, υπό του νόμου προβλεπόμενο, αντάλλαγμα για την επιτρεπόμενη διά νόμου δευτερεύουσα χρήση των νομίμως εγγεγραμμένων και δημοσιευθέντων έργων και καλλιτεχνικών συμβολών είναι **αμοιβή** (και όχι αποζημίωση όπως πιο πάνω, επί απολύτων δικαιωμάτων). Είναι δηλαδή η εκ του νόμου προβλεπόμενη εις χρήμα αντιπαροχή, που οφείλει όποιος έχει επωφεληθεί της δυνατότητας ευθέως εκ του νόμου να προβεί στις συγκεκριμένες χρήσεις/τρόπους εκμετάλλευσης των υλικών φορέων/ερμηνειών εκτελέσεων, χωρίς προηγούμενη άδεια από των δικαιούχων τους.

Αυτή η κατ' ουσίαν θεώρηση του ενοχικού δικαιώματος της εύλογης αμοιβής ως αμοιβή, αντικατοπτρίζεται και δικονομικά. Δηλαδή, ο νομοθέτης ρητώς και ειδικώς προέβλεψε η εύλογη αμοιβή του άρθρου 49 Ν 2121/1993 να αντιμετωπίζεται και **δικονομικώς ως αμοιβή** (άρ. 591επ. ΚΠολΔ και ειδικότερα άρ. 614ΚΠολΔ), αποτυπώνοντας τη βούλησή του αυτήν στο άρθρο 22 §7 Ν 4481/2017.

2. Όπως προβλεπόταν κατ' άρ. 56 παρ. 3 εδ. τελευταίο Ν 2121/1993 ήδη καταργηθέν, *Κυπρούλη Κ.*, Νόμος για την Π.Ι. Κατ' αρθ. ερμ. Ν 2121/1993 ό.π. άρ. 49 σελ. 879-880, άρ. 23 Ν 4481/2017, βλ. *Μ.Γ. Σινανίδου*, Συλλ.Διαχ.Δικ.Π.Ι. κατ' αρθ. ερμ Ν 4481/2017, άρ. 23 σ. 438 επ.

3. Άρ. 23 Ν 4481/2017.

4. *Σταυρίδου Σ.*, Η σύμβαση ανάθεσης διαχείρισης στο δίκαιο της Πνευματικής Ιδιοκτησίας, σ. 162-163.

IV. Η δικονομική μεταχείριση του ενοχικού δικαιώματος εύλογης αμοιβής. Άρθρο 22 παρ. 7 Ν 4481/2017. Καθ' ύλην αρμοδιότητα και διαδικασία εκδίκασης διαφορών που αφορούν την εύλογη αμοιβή του άρθρου 49 Ν 2121/1993

Ο νόμος 4481/2017 με αντικείμενο τη συλλογική διαχείριση δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων, καθώς και τη χορήγηση πολυεδαφικών αδειών για επιγραμμικές χρήσεις μουσικών έργων στην εσωτερική αγορά, ήρθε να ενσωματώσει στην ελληνική νομοθεσία την Οδηγία 2014/26 που αφορά τους Οργανισμούς Συλλογικής Διαχείρισης (ΟΣΔ). Ως ρυθμίζων ο νόμος αυτός πλέον την φύση και δράση των ΟΣΔ, επέφερε αλλαγές στον βασικό νόμο για την πνευματική ιδιοκτησία και τα συγγενικά δικαιώματα 2121/1993 ως προς τις διατάξεις που την αφορούσαν. Συγκεκριμένα, κατάργησε το 9^ο κεφάλαιο που αφορούσε την συλλογική διαχείριση (άρθρα 54-58) και τινές διατάξεις (μεταξύ άλλων, τινών εδαφίων του άρθρου 49), που αφορούσαν και πάλι τους ΟΣΔ⁵. Ιδίως, στο άρθρο 22 ο Ν 4481/2017 ρυθμίζει τις άδειες χρήσεως, τον καθορισμό του ύψους της αμοιβής καθώς και τον καθορισμό κι επιδίκαση της εύλογης αμοιβής.

Ειδικώς στο άρθρο 22 §6 και §7 Ν 4481/2017 προβλέπεται:

- *άρ. 22 §6: «Σε περίπτωση μη καταβολής αμοιβής για τη λήψη άδειας ή διαφωνίας ως προς το ύψος της αμοιβής που αξιώνει ο οργανισμός συλλογικής διαχείρισης, ο χρήστης οφείλει πριν από οποιαδήποτε χρήση να προκαταβάλει στον οργανισμό συλλογικής διαχείρισης το αιτούμενο ποσό αμοιβής ή εκείνο που θα έχει ορίσει και επιδικάσει προσωρινά το Μονομελές Πρωτοδικείο, κατόπιν αίτησης είτε του χρήστη είτε του οργανισμού συλλογικής διαχείρισης κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, ως συνήθως καταβαλλόμενο σε παρόμοιες περιπτώσεις ή ως εύλογο, αν δεν υπάρχουν παρόμοιες περιπτώσεις. **Μετά από αγωγή που ασκεί ο οργανισμός συλλογικής διαχείρισης, ή ο χρήστης, το αρμόδιο Μονομελές Πρωτοδικείο, που δικάζει κατά τη διαδικασία των περιουσιακών διαφορών του ΚΠολΔ, προσδιορίζει οριστικά την αμοιβή και το ύψος αυτής και την επιδικάζει.***
- *άρ. 22 §7: Σε περίπτωση διαφωνίας μεταξύ χρήστη και οργανισμού συλλογικής διαχείρισης ως προς το ύψος της εύλογης αμοιβής του άρθρου 49 του Ν 2121/1993 και τους όρους πληρωμής της, το Μονομελές Πρωτοδικείο, που δικάζει κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, καθορίζει αυτά προσωρινά, μετά από αίτηση του χρήστη ή του οργανισμού συλλογικής διαχείρισης, και επιδικάζει προσωρινά μέχρι το ήμισυ της εύλογης αμοιβής που καθόρισε. **Για τον οριστικό προσδιορισμό του ύψους της εύλογης αμοιβής και των όρων πληρωμής της εφαρμόζεται το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 6...***

5. Καλλινίκου Δ., Πνευματική Ιδιοκτησία και Συλλογική Διαχείριση, Χρδ 2018, 321.

Είναι σημαντικό να δοθεί εξαρχής έμφαση όπως διαχωρισθεί η §6 του άρ. 22 Ν 4481/2017 από την §7 του ίδιου άρθρου. Η §6 αφορά τα *απόλυτα και αποκλειστικά δικαιώματα* των δικαιούχων, ήτοι τα δικαιώματα του άρ. 46 Ν 2121/1993 για τους ερμηνευτές-εκτελεστές και του άρ. 47 Ν 2121/1993 για τους παραγωγούς, ενώ η §7 αφορά *αποκλειστικώς τα ενοχικά δικαιώματά* τους, ειδικότερα τα δικαιώματα του άρ. 49 Ν 2121/1993 των ερμηνευτών-εκτελεστών και των παραγωγών ήχου.

Από τη διατύπωση του άρ. 22 Ν 4481/2017 προκύπτει ότι οι παράγραφοι 1, 3, 4 και 6 αναφέρονται ρητά και μόνον στα αποκλειστικά δικαιώματα, ενώ στην §7 γίνεται ρητή αναφορά στην εύλογη αμοιβή του άρ. 49 Ν 4481/2017. Αυτό γίνεται κατανοητό καταρχάς από την αναφορά σε παρένθεση, υπό τον αριθμό του άρθρου 22, των άρθρων της Οδ. 2014/26, τα οποία ενσωματώνει: «(άρ. 16 παρ. 1 έως 4 και 35 παρ. 1 της Οδηγίας)».

Το άρ. 16 της Οδ. 2014/26 τιτλοφορείται: «Αδειοδότηση» και η παρ. 1 ορίζει: «Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι ΟΣΔ και οι χρήστες διεξάγουν διαπραγματεύσεις για την αδειοδότηση των δικαιωμάτων με καλή πίστη. Οι οργανισμοί αυτοί ανταλλάσσουν κάθε αναγκαία πληροφορία». Το άρθρο 35 παρ. 1 Οδ. 2014/26 ορίζει: «Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι διαφορές μεταξύ ΟΣΔ και χρηστών που αφορούν ιδίως στους ισχύοντες και προτεινόμενους όρους αδειοδότησης ή την παραβίαση της σύμβασης μπορούν να παραπεμφθούν σε δικαστήριο ή κατά περίπτωση ...».

Πέραν της ίδιας της διατύπωσης του νόμου αποκαλυπτική της ορθής ερμηνείας είναι η αιτιολογική έκθεση του Ν 4481/2017. Ειδικότερα: η αιτιολογική ορίζει: «Το άρ. 22 ρυθμίζει τις άδειες χρήσης, τον καθορισμό ύψους αμοιβής και εύλογης αμοιβής και ενσωματώνει τις παρ. 1, 3 και 4 του άρ. 16 της Οδηγίας. Η ξεχωριστή αναφορά «αμοιβής» και «εύλογης αμοιβής» δεν αποτελεί άστοχη επανάληψη της ίδιας λέξης και έννοιας (της «αμοιβής»), αλλά σαφώς υποδεικνύει ότι πρόκειται για δύο ξεχωριστές περιπτώσεις αμοιβών, δύο ξεχωριστές περιπτώσεις δικαιωμάτων που γεννούν ξεχωριστή αμοιβή. Από τη μία, η «αμοιβή» που είναι αυτή που συμφωνείται συμβατικά μεταξύ δικαιούχου και χρήστη, όταν συμφωνείται η αδειοδότηση απόλυτου και αποκλειστικού δικαιώματος (άρ. 46, 47 Ν 2121/1993) και από την άλλη, η «εύλογη αμοιβή» που γεννάται λόγω της εκ νόμου παρεχόμενης αδειοδότησης των (δευτερευουσών) χρήσεων της ραδιοηλεκτρονικής μετάδοσης και παρουσίασης στο κοινό (άρ. 49 Ν 2121/1993).

Επιπλέον, η αιτιολογική έκθεση συνεχίζει: «Η παρ. 6 ενσωματώνει την παρ. 1 του άρ. 35 της Οδηγίας και ρυθμίζει περιπτώσεις διαφορών μεταξύ χρηστών και ΟΣΔ...» και «Στην παρ. 7 ρυθμίζεται η περίπτωση διαφωνίας μεταξύ χρήστη και ΟΣΔ για το ύψος της εύλογης αμοιβής του άρ. 49 του Ν 2121/1993...».

Είναι λοιπόν φανερό ότι η παρ. 6 αφορά μόνον τα απόλυτα και αποκλειστικά δικαιώματα που πρέπει να αδειοδοτηθούν από τον δικαιούχο, ενώ η παρ. 7 αφορά το δικαίωμα του άρ. 49 Ν 2121/1993, ήτοι το (ενοχικό) δικαίωμα εύλογης αμοιβής που γεννάται υπό καθεστώς νόμιμης άδειας και όχι αδειοδότησης.

Ειδικώς, ως προς την επίλυση των διαφορών με αντικείμενο τον καθορισμό της εύλογης αμοιβής του άρ. 49 Ν 2121/1993, ο Ν 4481/2017 προβλέπει στην παρ. 7 του άρ. 22 ότι σε περίπτωση διαφωνίας μεταξύ χρήστη και οργανισμού συλλογικής διαχείρισης ως προς το ύψος της εύλογης αμοιβής του άρθρου 49 του Ν 2121/1993 και τους όρους πληρωμής της, το Μονομελές Πρωτοδικείο, που δικάζει κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, καθορίζει αυτή προσωρινά και επιδικάζει προσωρινά μέχρι το ήμισυ της εύλογης αμοιβής που καθόρισε. Για τον οριστικό προσδιορισμό του ύψους της εύλογης αμοιβής και των όρων πληρωμής της, παραπέμπει στο τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 6, η οποία προβλέπει ότι σε περίπτωση μη καταβολής αμοιβής για τη λήψη άδειας ή σε περίπτωση διαφωνίας ως προς το ύψος της αμοιβής που αξιώνει ο ΟΣΔ συλλογικής διαχείρισης μετά από αγωγή που ασκεί ο τελευταίος ή ο χρήστης, το αρμόδιο **Μονομελές Πρωτοδικείο, που δικάζει κατά τη διαδικασία των περιουσιακών διαφορών του ΚΠολΔ**, προσδιορίζει οριστικά την αμοιβή και το ύψος αυτής και την επιδικάζει.

Στο σημείο αυτό χρήσιμη είναι η αναφορά στην φύση των ειδικών διαδικασιών. Η αιτιολογική έκθεση του Ν 4335/2015 (του νέου ΚΠολΔ) ερμηνεύει αυθεντικά: «V. 1. Οι ειδικές διαδικασίες διατηρούνται έως το 4^ο βιβλίο του ΚΠολΔ αλλά συστηματοποιούνται πλέον σε 3 βασικές κατηγορίες. ..Είναι πολλοί οι λόγοι που συνήγορησαν υπέρ της διατήρησης των ειδικών διαδικασιών και στην παρούσα μορφή του ΚΠολΔ, με σημαντικότερους τους ακόλουθους: 1) πρωτίστως την επιτυχή μέχρι σήμερα εφαρμογή τους στην πράξη, 2) την εξειδίκευση των δικαστών στην επίλυση των συγκεκριμένων διαφορών, 3) στον ικανοποιητικό ρυθμό εκδίκασης των συγκεκριμένων διαφορών, 4) στο γεγονός ότι για το σύνολο περίπου των ειδικών διαδικασιών ισχύει η εξαιρετική, ανεξαρτήτως ποσού καθ' ύλην αρμοδιότητα των Μονομελών Δικαστηρίων (άρ. 15 για το ειρηνοδικείο και 16, 17 για το μονομελές πρωτοδικείο). Κατάργηση των ειδικών διαδικασιών θα σήμαινε ... ότι θα έπρεπε αυτές να υπαχθούν στο γενικό κανόνα του άρ. 14 και να καθιερωθεί ως προς αυτές η καθ' ύλην αρμοδιότητα του Πολυμελούς Πρωτοδικείου, επιλογή αντίθετη με την ανάγκη της εξορθολογισμένης επιτάχυνσης της αστικής δίκης. 2. ... οι ειδικές διαδικασίες διατηρήθηκαν και συγχρόνως διατηρήθηκε η σημαντικά ταχύτερη επίλυση των διαφορών που υπάγονται σε αυτές. Με την εδώ προτεινόμενη ριζική τροποποίηση της τακτικής διαδικασίας από τα νέα άρθρα 237 και 238, δημιουργείται ένας ακόμη λόγος για τη διατήρηση των ειδικών διαδικασιών. Η τακτική διαδικασία μεταβάλλει τη διαδικαστική της φυσιογνωμία με ιδιαίτερη έμφαση στην γραπτή συγκέντρωση των ισχυρισμών των διαδίκων. Δεν θα συνέτρεχε λόγος εφαρμογής μίας ενιαίας διαδικασίας για το σύνολο των διαφορών και αντίστοιχα, κατάργησης των ειδικών διαδικασιών, που διαχρονικά εφαρμόστηκαν με επιτυχία. Η ριζοσπαστική μεταβολή της τακτικής διαδικασίας, με έμφαση στη γραπτή διεξαγωγή της δίκης με την τυπική κατά κανόνα προφορική συζήτηση της υποθέσεως δεν προκρίθηκε και για τις ειδικές διαδικασίες και ορθά, αφού η νέα τακτική διαδικασία μένει να δοκιμαστεί στην πράξη. Το μεγαλύτερο ωστόσο εμπόδιο για την αθρόα μεταφορά ιδιωτικού δικαίου διαφορών από τις ειδικές διαδι-

κασίες στη μία και μόνο, δηλ. στην τακτική, βρίσκεται στην ίδια την σύνθεση των δικαστηρίων. Αυτός είναι ίσως και ο βασικότερος λόγος. ... Ένας δεύτερος λόγος, ήσσονος πάντως σημασίας, είναι ότι συχνά ειδικοί νόμοι υπάγουν ορισμένες διαφορές σε μία από τις ήδη υφιστάμενες ειδικές διαδικασίες, για λόγους ευνότητος ταχύτητας όπως έγινε και στο πρόσφατο σχετικά παρελθόν με την ειδική διαδικασία του άρ. 681Δ. Θα έπρεπε επομένως να υπάρχει ένα διαδικαστικό πλαίσιο υποδοχής για όσες περιπτώσεις ειδικοί νόμοι επιλέγουν μια διαφορετική σε σχέση με την τακτική διαδικασία. ... 4. Νομοτεχνικά οι ειδικές διαδικασίες κατανομούνται σε τρεις μεγάλες κατηγορίες... 4.2 Η δεύτερη (εκτενέστερη) κατηγορία αφορά τις περιουσιακές διαφορές (άρ. 614 έως και 622B)». Περαιτέρω, παρατηρείται ότι ο νόμος 4335/2015 που εισήγαγε τον νέο ΚΠολΔ, αισθητά διαφοροποίησε την τακτική διαδικασία από τις ειδικές, ανακόπτοντας συνειδητά την «προϋπάρχουσα τάση σύγκλισης μεταξύ των»⁶.

Δικαιολογητικός σκοπός της ρύθμισης του άρ. 22 παρ. 7 Ν 4481/2017 που υπάγει την δικαστική αξίωση της εύλογης αμοιβής του άρ. 49 του Ν 2121/1993 στην ειδική διαδικασία των περιουσιακών διαφορών είναι αφενός, η ίδια η φύση της ένδικης αξίωσης, αφετέρου η ανάγκη ταχείας, λιγότερο δαπανηρής και απλούστερης διαδικασίας προς τον σκοπό ανεύρεσης της ουσιαστικής αλήθειας. Όπως εξηγήθηκε ανωτέρω, η εύλογη αμοιβή έχει καθορισθεί υποχρεωτικώς, αποκλειστικώς και μονομερώς από τον ΟΣΔ. Γενεσιουργός λόγος της είναι η επιτρεπόμενη διά νόμου χρήση (χωρίς συμβατική άδεια, αλλά με νόμιμη άδεια), η πραγματοποίηση της οποίας γεννά αυτομάτως αξίωση καταβολής εύλογης αμοιβής. Επομένως, στην δικαστική διαφορά που προκύπτει από την επιδίωξη της εύλογης αμοιβής, αμοιβή που γεννάται αυτομάτως άμα τη χρήση, είναι λίγα και όλες συγκεκριμένα τα προς επίκληση και απόδειξη ζητήματα: ο ΟΣΔ πρέπει να επικαλεσθεί και αποδείξει ότι ο χρήστης επωφελήθηκε της νόμιμης άδειας και προέβη ή/και προβαίνει στην χρήση, ότι έχει νομίμως καθορίσει την εύλογη αμοιβή που αντιστοιχεί στην χρήση (καθορισμός με αντικειμενικά κριτήρια, χωρίς καταχρηστικές διακρίσεις έναντι των χρηστών) και ότι έχει δημοσιεύσει (αναρτήσει) το αμοιολόγιο. Περαιτέρω, καθώς η χρήση έχει ήδη γίνει, ή/και γίνεται (συνεχίζεται) χωρίς δυνατότητα του δικαιούχου να την ελέγξει πριν λάβει χώρα (καθώς απουσιάζει η δυνατότητα του να την επιτρέψει με προηγούμενη δόση αδείας), ο χρήστης δεν μπορεί να αμφισβητήσει το γεννώμενο αυτομάτως, κατά νόμον και άνευ άλλου τινός, δικαίωμα εύλογης αμοιβής.

Εξάλλου, η εύλογη αμοιβή είναι το οικονομικό αντάλλαγμα για την απόλαυση της καλλιτεχνικής συμβολής του ερμηνευτή εκτελεστή καλλιτέχνη, ούτως ώστε συνιστά επαγγελματική απολαβή, αναγκαία για τον βιοπορισμό του φορέα της. Έχει δηλαδή φύση παρόμοια με την αμοιβή των επαγγελματιών και διαχειριστών, την ένδικη αξίωση των

6. Μακρίδου Κ., Ειδικές Διαδικασίες στον ΚΠολΔ μετά τον Ν 4335/2015 σ. 3 επ. Ρίζος Κ. σε Ειδικές Διαδικασίες κατά τον ΚΠολΔ, επιμ. Ν. Λεοντής, άρ. 614 αρ. 4-5 σ. 297 επ., Ποδηματά Ε. σε Κεραμεύς/Κονδύλης/Νίκας Ερμ ΚΠολΔ II (2000) άρ. 591 σ. 1097 επ.

οποίων ο δικονομικός νομοθέτης υπάγει στην ειδική διαδικασία των περιουσιακών διαφορών κατ' άρθρ. 614 παρ. 4 και 5, ακριβώς για να εξασφαλίσει την ταχύτερη, απλούστερη και με λιγότερα έξοδα δικαστική προστασία.

Επομένως, και για τον λόγο αυτόν, ο χώρος των περιουσιακών διαφορών κατά την ειδική διαδικασία αμοιβών είναι ο φυσικός 'χώρος' εκδίκασης των υποθέσεων της εύλογης αμοιβής.

V. Κατάργηση ρητώς της αρμοδιότητας της τακτικής δικαιοδοσίας για τη δικαστική επιδίωξη της εύλογης αμοιβής άρ. 49 Ν 2121/1993 από τον νομοθέτη

Υπό το προηγούμενο του Ν 4481/2017 νομικό καθεστώς, ήτοι με βάση τα καταργηθέντα εδάφια γ' και δ' της §1 του άρθρου 49, ο νόμος προέβλεπε: «Σε περίπτωση διαφωνίας μεταξύ των χρηστών και των οργανισμών συλλογικής διαχείρισης, το ύψος της εύλογης αμοιβής και οι όροι της πληρωμής καθορίζονται από το μονομελές πρωτοδικείο κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων. Οριστικά περί της αμοιβής αποφαινεται το αρμόδιο δικαστήριο». Επίσης, η παρ. 6 του ίδιου άρθρου, τροποποιηθείσα δυνάμει του άρθρου 46 Ν 3905/2010 προέβλεπε το εξής: «6. Οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης των συγγενικών δικαιωμάτων που λειτουργούν με έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού και Τουρισμού μπορούν να συστήσουν ενιαίο οργανισμό συλλογικής διαχείρισης συγγενικών δικαιωμάτων με σκοπό την εισπραξη της εύλογης και ενιαίας αμοιβής που προβλέπεται στις παραγράφους 1, 2 και 3 του παρόντος άρθρου. Οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης που λειτουργούν με έγκριση του Υπουργού Πολιτισμού αναθέτουν κατά αποκλειστικότητα στον ενιαίο οργανισμό συλλογικής διαχείρισης την εξουσία να διαπραγματεύεται, να συμφωνεί το ύψος της αμοιβής, να προβάλλει τις σχετικές αξιώσεις για την καταβολή, να προβαίνει σε κάθε δικαστική ή εξώδικη ενέργεια και εισπράττει τη σχετική αμοιβή από τους χρήστες. Ο ενιαίος οργανισμός συλλογικής διαχείρισης συγγενικών δικαιωμάτων κατά τη διάρκεια της λειτουργίας του είναι ο μόνος αρμόδιος να διαπραγματεύεται, να συμφωνεί το ύψος της αμοιβής, να προβάλλει τις σχετικές αξιώσεις για την καταβολή, της να προβαίνει σε κάθε δικαστική ή εξώδικη ενέργεια και να εισπράττει τη σχετική αμοιβή από τους χρήστες. Σε περίπτωση διαφωνίας μεταξύ των χρηστών και του ενιαίου οργανισμού συλλογικής διαχείρισης, το ύψος της εύλογης αμοιβής και οι όροι πληρωμής καθορίζονται από το μονομελές πρωτοδικείο κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων. Οριστικά περί της αμοιβής αποφαινεται το αρμόδιο δικαστήριο ύστερα από αίτηση του ενιαίου εισπρακτικού οργανισμού συλλογικής διαχείρισης. ...».

Ήτοι, υπό την προϊσχύσασα νομοθετική ρύθμιση, η καθ' ύλην αρμοδιότητα για τον οριστικό καθορισμό της εύλογης αμοιβής του άρθρου 49 Ν 2121/1993 κρινόταν επί τη βάση των γενικών διατάξεων του ΚΠολΔ περί αρμοδιότητας των δικαστηρίων. Όμως, τόσον τα εδάφια γ' και δ' της §1, όσον και η §6 του άρθρου 49 Ν 2121/1993 **καταργήθηκαν** με τις §6α και §6γ αντίστοιχα του άρθρου 54 Ν 4481/2017.

Επομένως, η μόνη διαφορετική δικονομική μεταχείριση που προβλέπει ο συνδυασμός των Ν 2121/1993 και Ν 4481/2017 είναι η ακολουθούσα την διαφορετική μεταχείριση από τον ουσιαστικό νόμο, μεταξύ: -(α) αποκλειστικού δικαιώματος (άρ. 46, 47 Ν 2121/1993), η παράβαση του οποίου γεννά υποχρέωση αποζημίωσης λόγω υπαίτιας παράνομης πράξης (αδικοπραξίας) (άρ. 65 Ν 2121/1993) και -(β) του δικαιώματος εύλογης αμοιβής (άρ. 49 Ν 2121/1993), η παράβαση του οποίου γεννά δικαίωμα αναγνώρισης και καταψήφισής της.

Με βάση τα ανωτέρω προκύπτει εναργώς ότι μόνη διάκριση ως προς το Δικαστήριο, την δικαιοδοσία και την καθύλην αρμοδιότητα που κάνει ο νόμος, είναι αναλόγως εάν πρόκειται για αμοιβή ή για αποζημίωση, ώστε η αξίωση αμοιβής για τη χρήση του άρ. 49 Ν 2121/1993 υπάγεται στην ειδική διαδικασία αμοιβών, ενώ η αξίωση αποζημίωσης (ή στην αδικαιολόγη του πλουτισμού/κέρδους) λόγω παράνομης (πιθανόν και υπαιτίου) χρήσης, που αποτελεί κατά άρθρο 65 Ν 2121/1993 αδικοπραξία, υπάγεται στην τακτική διαδικασία.

VI. Νομιμοποίηση των ΟΣΔ να αιτηθούν δικαστικώς τον καθορισμό της εύλογης αμοιβής του άρ. 49 Ν 2121/1993 άνευ οιασδήποτε προϋπόθεσης/διαδικασίας/πράξης

Το τελευταίο εδάφιο της 1ης παραγράφου του άρ. 49 Ν 2121/1993, ως αυτό ισχύει, έχει επί λέξει το εξής περιεχόμενο: «Οι οργανισμοί αυτοί υποχρεούνται να διαπραγματεύονται, να συμφωνούν τις αμοιβές, να προβάλλουν τις σχετικές αξιώσεις για την καταβολή και να εισπράττουν σχετικές αμοιβές από τους χρήστες, *ύστερα από αίτηση* των οργανισμών συλλογικής διαχείρισης». Η τελευταία φράση: «ύστερα από αίτηση των οργανισμών συλλογικής διαχείρισης» προστέθηκε από τον νομοθέτη με την παρ. 2 του άρ. 46 του Ν 3905/2010⁷, προκειμένου να διалύσει διά παντός κάθε αμφιβολία περί του ποιος νομιμοποιείται ενεργητικώς να αιτηθεί δικαστικώς τον καθορισμό της αμοιβής του άρ. 49, εν περιπτώσει αμφισβήτησεως του ύψους αυτής υπό του χρήστη. Ο λόγος ήταν ότι οι χρήστες, με πρόσχημα ότι οι αμοιβές ήταν μεγάλες, δεν πλήρωναν, επικαλούμενοι την δήθεν αμφισβήτηση του ύψους της. Παράλληλα, ενώ αμφισβητούσαν την αμοιβή με απλή επίκληση (π.χ. προφορική, έγγραφη, σιωπηρή), δεν την αμφισβητούσαν δικαστικώς, δηλαδή δεν εκκινούσαν σχετική δικαστική διαδικασία. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα υπερβολικές καθυστερήσεις στην καταβολή της, κάτι που σαφώς ερχόταν σε αντίθεση με τον σκοπό και το πνεύμα του νομοθέτη. Έτσι ο νομοθέτης διέλυσε, μια διά παντός, τις τυχόν αμφιβολίες και ρητά προέβλεψε ότι οι ΟΣΔ δύνανται να εκκινούν οι ίδιοι την δικαστική επιδίωξη της καταβολής της εύλογης αμοιβής του άρ. 49 Ν 2121/1993, καθώς και τον καθορισμό του ύψους αυτής και δεν ανήκει στην αποκλει-

7. Προ της καταργήσεως των εδ. δ' και ε' υπό του Ν 4481/2017 (άρ. 54 παρ. 8), αυτό το εδάφιο ήταν το γ' της παρ. 1 του άρ. 49 Ν 2121/1993 και νυν είναι το τελευταίο εδάφιο.

στική πρωτοβουλία του χρήστη ν' απευθυνθεί στο δικαστήριο, εάν αμφισβητεί το ύψος της αμοιβής.

Από την γραμματική διατύπωση του άρ. 49 παρ. 1 Ν 2121/1993 (νυν τελευταίο εδάφιο- πρώην γ' εδάφιο «... ύστερα από αίτηση των οργανισμών συλλογικής διαχείρισης») προκύπτει ότι προηγείται, άνευ άλλου τινός και άνευ οιασδήποτε προϋπόθεσης/διαδικασίας/πράξης, η αίτηση των ΟΣΔ. Επομένως, **ύστερα** από αίτηση των ΟΣΔ, αφού αυτή ασκηθεί και αν τυχόν υπάρξει άρνηση, αμφισβήτηση ή διαφωνία του χρήστη ως προς το ύψος της αιτούμενης αμοιβής, οι ΟΣΔ ενδεχομένως συνδιαλλέγονται/διαπραγματεύονται με τον χρήστη, προβάλλουν τις αξιώσεις, συμφωνούν τις αμοιβές και εισπράττουν αυτές.

Ο νομικός λόγος, αλλά και η λογική που απαιτεί την, **άνευ οιασδήποτε προηγθείσας διαπραγματεύσεως**, αίτηση του ΟΣΔ να του καταβληθεί η υπό του νόμου υποχρεωτική αμοιβή -αντιστάθμισμα της χρήσης, είναι ο εξής:

Η πρωτεύουσα χρήση του πνευματικού έργου και των, εντός αυτού ενσωματωμένων καλλιτεχνικών συμβολών (ερμηνειών/εκτελέσεων), γίνεται, όπως προεκτέθηκε, κατόπιν συμφωνίας (και λήψης αμοιβής) με τους δικαιούχους (για την νόμιμη εγγραφή και δημοσίευση για τον σκοπό που προορίζεται π.χ. κυκλοφορία δίσκου για πώληση, κινηματογραφική προβολή ταινίας), ενώ οι δευτερεύουσες χρήσεις γίνονται νόμιμη αδεία, με καταβολή εύλογης αμοιβής. Επομένως, αφού δεν απαιτείται προηγούμενη αδεία/σύμβαση εκμετάλλευσης, δεν νοείται καν, πολλώ δε μάλλον δεν απαιτείται, στάδιο διαπραγματεύσεως. Αυτό που απαιτείται μόνον, είναι η καταβολή της εύλογης αμοιβής, γεννώμενης εκ του νόμου αυτομάτως άμα τη πραγματοποίησι της χρήσης και χωρίς καμία άλλη προϋπόθεση, άνευ άλλους τινός. Στην περίπτωση αυτή λοιπόν είναι ξεκάθαρο ότι δεν πρόκειται περί σύμβασης, αλλά περί *ενοχής εκ του νόμου*: ο χρήστης προβαίνει στην χρήση, την οποία του επιτρέπει ο νόμος, χωρίς να αιτηθεί προηγουμένως αδεία από τον ΟΣΔ και αμέσως γεννάται ενοχή του/υποχρέωσή του να καταβάλει την εύλογη αμοιβή. Εάν ο χρήστης - οφειλέτης εκ του νόμου ενοχής, δεν προβαίνει στην παροχή αυτή, αποκλειστικώς αρμόδιος να την ζητήσει είναι ο εκ του νόμου δανειστής Οργανισμός Συλλογικής Διαχείρισης. Δηλαδή, ο ΟΣΔ αιτείται (δικαστικώς ή εξωδικώς) την εκπλήρωση της, **ελέω νόμου**, ενοχής του χρήστη.

Η εύλογη αμοιβή, απορρέουσα ευθέως από το νόμο, οφείλεται *αυτοδικαίως και αυτομάτως από τη στιγμή που λάβει χώρα η παραγωγική αυτής πράξη*, ήτοι η ραδιοτηλεοπτική μετάδοση ή/και παρουσίαση στο κοινό υλικού φορέα ήχου, **χωρίς καμία άλλη προϋπόθεση**. Επιπλέον, έχει επανειλημμένως αναγνωρισθεί από τον εθνικό και κοινοτικό εφαρμοστή του δικαίου, ότι αρκεί μόνον να δίδεται η δυνατότητα χρήσης από τον επιχειρηματία-χρήστη στο κοινό, χωρίς να απαιτείται να λαμβάνει χώρα πράγματι χρήση από το κοινό. Το Δ.Ε.Ε. έχει ειδικώς, επανειλημμένως και δεσμευτικώς για την ελληνική έννομη τάξη, κρίνει ότι για την γέννηση του δικαιώματος και την υποχρέωση καταβολής εύλογης αμοιβής επί ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης/παρουσίασης στο κοινό των εγγεγραμμένων ερμηνειών/εκτελέσεων, αρκεί να τεθεί το έργο στη διάθεση του κοινού και δεν απαιτείται να αποδειχθεί ότι πράγματι υπήρξε χρήση

του έργου/ερμηνείας. Έτσι για παράδειγμα, έχει κριθεί ότι αρκεί η τοποθέτηση τηλεοπτικού δέκτη στα δωμάτια ξενοδοχείου και δεν απαιτείται ούτε η προσέλευση του κοινού, ούτε το κοινό πράγματι να άνοιξε τον τηλεοπτικό δέκτη⁸.

Επομένως, η νόμιμη αξίωση των ΟΣΔ περί καθορισμού της εύλογης αμοιβής και καταβολής της, είναι επιδιώξιμη από τη γέννησή της, ήτοι από τη στιγμή που δίδεται η δυνατότητα χρήσης και δεν εξαρτάται από καμία άλλη προϋπόθεση.

Σχετικά πρόσφατη νομολογία εισήγαγε διχοτόμηση στη δικονομική αντιμετώπιση του ίδιου δικαιώματος της εύλογης αμοιβής του άρ. 49 Ν 2121/1993 αναλόγως με το αν έχει προηγηθεί της αγωγής στάδιο διαπραγματεύσεων του ΟΣΔ με τον χρήστη, περίπτωση την οποία υπάγει στη ρύθμιση του άρ. 7 Ν 4481/2017, ενώ αντιθέτως αν ο χρήστης αρνείται ακόμα και αυτή καθ' αυτήν την ενοχική υποχρέωσή του να καταβάλει την εύλογη αμοιβή, τότε δεν έχει μεσολαβήσει ουσιαστικό στάδιο διαπραγματεύσεων, ο δε ΟΣΔ αξιώνει την καταβολή της εύλογης αμοιβής μόνο με άσκηση αγωγής ενώπιον του καθ' ύλην αρμόδιου δικαστηρίου, σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις των άρθρων 12 επ. ΚΠολΔ, η οποία ερείδεται στην διάταξη του άρθρου 49 § 1 Ν 2121/1993 και εισάγεται προς εκδίκαση κατά την τακτική διαδικασία (και όχι την ειδική διαδικασία των περιουσιακών διαφορών). Μάλιστα, η νομολογία αυτή κρίνει ότι ο ενάγων ΟΣΔ, για το ορισμένο της αγωγής πρέπει να ισχυρίζεται, μεταξύ άλλων, ότι οι διαπραγματεύσεις μεταξύ των διαδίκων απέβησαν άκαρπες, λόγω διαφωνίας τους ως προς το ύψος της αμοιβής και τους όρους πληρωμής της⁹. Η κρίση αυτή είναι εσφαλμένη, όπως έχει εξηγηθεί από την προεκτεθείσα ανάλυση. Επιπλέον, εξαρτά δικονομικούς κανόνες από το εάν ο χρήστης έχει ανταποκριθεί ή όχι, εάν δηλ. έχει παντελώς σιωπήσει/αγνόησει την νομική του υποχρέωση να καταβάλει την εύλογη αμοιβή, ειςάγοντας το παράδοξο *η ίδια αξίωση (η ίδια ακριβώς αμοιβή, της ίδιας ακριβώς φύσης)* να υπάγεται σε διαφορετική διαδικασία, ήτοι:

- εάν ο ενδιαφερόμενος χρήστης δεν κωφεύσει, αλλά προβάλλει αμφισβήτηση του ύψους της αμοιβής ή των όρων καταβολής της, υπάγεται στην ειδική δικαιοδοσία των περιουσιακών διαφορών, ενώ

- εάν κωφεύσει, ήτοι παραβεί το νόμο και δη το άρ. 49 Ν 2121/1993 που επιβάλλει αυτομάτως με την χρήση/εκμετάλλευση των δικαιωμάτων, την υποχρέωση καταβολής εύλογης αμοιβής, υπάγεται στην τακτική διαδικασία.

Όμως, σε καμία διάταξη δεν εξαρτά ο νομοθέτης το είδος της δικαιοδοσίας από την τυχόν ύπαρξη ή απουσία έκφρασης/εξωτερίκευσης των προθέσεων του χρήστη, σχετικά με την εκ του νόμου αξιούμενη αμοιβή¹⁰. Η ως άνω εσφαλ-

8. Ενδεικτικώς απόφ. C-306/2005 ΔΕΚ, SGAE κατά Rafael Hoteles, ΣυλλΝομΔΕΚ I-11563, ΧρΙΔ 2007, 250, *Κυπρούλη Κ.*, Ραδιοτηλεοπτική (ανα)μετάδοση στα δωμάτια ξενοδοχείων. ΔΕΚ C-306/2005, ΔΕΕ 2008, 665.

9. Ενδεικτικώς ΜΠρΑθ 10737/2019, Nomos.

10. Βλ. ΕφΑθ 4408/2021 ΤΝΠ QUALEX, ΕφΑθ 4935/2021 Nomos, 350/2021 ΕφΘεσ, ΤΝΠ QUALEX, ΔΕΕ 7/2021, 920: «*Συνακόλουθα, μετά την κατάργηση του τέταρτου και του πέμπτου ε-*

μένη κρίση ουσιαστικώς 'προικίζει' τον οφειλέτη (χρήστη) με την δυνατότητα να επηρεάζει την αρμοδιότητα του κρίνοντος Δικαστηρίου, **μεθοδεύοντας την τακτική της άρνησης της ενοχής του**, ώστε να υπάγεται η υπόθεση σε κρίση Δικαστηρίου, άλλου και όχι του προβλεπόμενου υπό του νόμου, και δη κατώτερου βαθμού, σε άλλη διαδικασία (τακτική), κατά κανόνα βραδύτερη και διεπόμενη από διαφορετικούς δικονομικούς κανόνες. Κατά τον τρόπο αυτό τίθεται για την νόμιμη επιδίωξη δικαιώματος, προϋπόθεση εξ ουδεμίας νομοθετικής διατάξεως ερειδομένη, τουναντίον οδηγούσα σε πλήρη καταστρατήγηση του νόμου, αλλά και σε παραβίαση του άρ. 22 Σ και του άρ. 6 της ΕΣΔΑ στερώντας από τον διάδικο δικαιούχο ΟΣΔ τον φυσικό του Δικαστή, τον Δικαστή που ο ίδιος ο νόμος προβλέπει ειδικά για την αξίωσή του.

Περαιτέρω, έχει παρατηρηθεί ότι η διατύπωση της παρ. 7 μοιάζει να είναι πιο στενή από την αντίστοιχη της παρ. 6 του άρ. 22 Ν 4481/2017. Η παρ. 7 ομιλεί για «περίπτωση διαφωνίας μεταξύ χρήστη και ΟΣΔ ως προς το ύψος της εύλογης αμοιβής του άρ. 49 και τους όρους πληρωμής της», ενώ η παρ. 6 ομιλεί για: «περίπτωση μη καταβολής αμοιβής για την λήψη άδειας ή διαφωνίας ως προς το ύψος της αμοιβής που αξιώνει ο ΟΣΔ».

Η διατύπωση αυτή, περιορίζουσα το πεδίο διαφωνίας στο ύψος ή τους όρους καταβολής της αμοιβής, οφείλεται στο εξής: από την στιγμή που ο χρήστης επιλέγει να κάνει την επιτρεπτή/αδειοδοτημένη υπό του νόμου χρήση (ραδιοτηλεοπτική μετάδοση/παρουσίαση στο κοινό νομίμως εγγεγραμμένων έργων και ερμηνειών), δεν μπορεί να αμφισβητήσει την αυτομάτως γεννώμενη από τον νόμο ενοχή του (καταβολή εύλογης αμοιβής). Επομένως, προβαίνοντας στην χρήση, *τεκμαίρεται ότι υπακούει στον νόμο, ως οφείλει*, και άρα αποδέχεται την εκ του νόμου υποχρέωσή του σε καταβολή αμοιβής. Έτσι, δεν μπορεί να γεμίσει αμφισβήτηση επί της οφειλής της *ex lege* αμοιβής, αλλά μόνον, πιθανόν, επί του ύψους ή των όρων καταβολής της¹¹.

δαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 49 του Ν 2121/1993 και την αποσπασματική υπαγωγή του περιεχομένου τους στο άρθρο 22 παρ. 7 του Ν 4481/2017 με τίτλο «Άδειες χρήσης, καθορισμός ύψους αμοιβής και εύλογης αμοιβής όλες οι προεκτεθείσες διαφορές, στα πλαίσια του οριστικού προσδιορισμού της αμοιβής και του ύψους της εύλογης αμοιβής του άρθρου 49 του Ν 2121/1993 και τους όρους πληρωμής της, δικάζονται από το, κατά το άρθρο 22 παρ. 7 του Ν 4481/2017, αρμόδιο Μονομελές Πρωτοδικείο, κατά τη διαδικασία των περιουσιακών διαφορών του ΚΠολΔ, η οποία διαγράφει καθαρά το δικονομικό πλαίσιο στο οποίο θα κινηθεί ο δικαστικός αγώνας χωρίς να προβλέπεται στη διάταξη αυτή, διάσπαση της αρμοδιότητας του και διαχωρισμό αντικειμένων της δίκης του άρθρου 49§1 Ν 2121/1993 με βάση περισσότερα συστήματα ορισθέτησης και κριτήρια προσδιορισμού και τον δικονομικό διαφορισμό κοινών κατ'ουσίαν συμφερόντων του δικαιούχου».

11. Αφού η αξίωση εύλογης αμοιβής γεννιέται την στιγμή που τελείται η προβλεπόμενη από τον νόμο χρήση και εξειδικεύεται σε αξίωση κατά εκείνων των προσώπων που διενεργούν τη χρήση, βλ. Καλλινίκου Δ., Πνευμ. Ιδιοκτησία & Συγγ/κά Δικ/τα, ό.π., σ. 366, Κυπρούλη Κ., άρ. 49 στο Νόμος για την Πνευμ. Ιδ., κατά άρ. Ερμ., ό.π. σ. 867-868, Σταυρίδου Σ., ό.π. σ. 158.

VII. Η αληθής έννοια της λέξης: «διαπραγματεύονται»

Ο νόμος προβλέπει την υποχρέωση των ΟΣΔ προς σύνταξη αμοιβολογίου και δημοσίευση αυτού υπό τα άρ. 22 και 23 του Ν 4481/2017, ενώ στο προϊσχύσαν καθεστώς το προέβλεπε υπό το άρ. 56 Ν 2121/1993, τηρώντας την αρχή της ίσης μεταχείρισης των χρηστών, κατ' εφαρμογή του ως άνω άρθρ. 56 παρ. 2 Ν 2121/19938 και του άρθρου 2 Ν 3959/2010, το οποίο αποδίδει, στο σύστημα του Ν 4481/2017, το άρθρ. 22 παρ. 4 αυτού.

Ήδη ανωτέρω εξηγήσαμε, και με αναφορές στην αιτιολογική έκθεση του Ν 4481/2017, ότι οι παρ. 1,3,4,6 του άρ. 22 του Ν 4481/2017 αφορούν μόνον τα απόλυτα και αποκλειστικά δικαιώματα, όπως αυτά ρυθμίζονται από τα άρ. 16 και 35 παρ. 1 της Οδ. 2014/26, η αδειοδότηση των οποίων προαπαιτεί σύμβαση εκχώρησης αδειας (συμβατική άδεια). Η §1 του άρ. 22 Ν 4481/2017 ορίζει: «Οι ΟΣΔ και οι χρήστες διεξάγουν διαπραγματεύσεις για τη **χορήγηση αδειών** χρήσης των δικαιωμάτων με καλή πίστη και στο πλαίσιο αυτό ανταλλάσσουν κάθε αναγκαία πληροφορία». Η §4 του άρ. 22 Ν 4481/2017 εξειδικεύει την έννοια των καλόπιστων διαπραγματεύσεων (πάντοτε αφορώσα δικαιώματα και χρήσεις για την άσκηση των οποίων απαιτείται προηγούμενη λήψη άδειας (συμβατικής): «Για την **χορήγηση άδειας**, οι χρήστες υποβάλλουν σχετικό αίτημα στον ΟΣΔ αναφέροντας μεταξύ άλλων τις πληροφορίες που είναι απαραίτητες για τον σκοπό αυτόν. Μετά την λήψη όλων των σχετικών πληροφοριών ο ΟΣΔ, χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση, χορηγεί την άδεια, εκτός αν συντρέχει λόγος άρνησης, τον οποίον γνωστοποιεί με ειδική αιτιολογία εγγράφως στον χρήστη και κοινοποιεί στον ΟΠΙ».

Από την άλλη, στην παρ. 7 του άρ. 22 Ν 4481/2017, ουδεμία αναφορά σε διεξαγωγή διαπραγματεύσεων υπάρχει. Υπενθυμίζεται ότι η παρ. 7 αφορά καθεστώς νόμιμης αδειας, δηλ. υπό του νόμου παρεχόμενου δικαιώματος/ευχέρειας στους χρήστες να προβούν στις συγκεκριμένες χρήσεις ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης/αναμετάδοσης και παρουσίασης στο κοινό νομίμως εγγεγραμμένων υλικών φορέων ήχου, εικόνας και ήχου και εικόνας.

Ο λόγος είναι απλός: στην περίπτωση αυτή δεν απαιτείται λήψη αδειας, επομένως δεν υποχρεούται έκαστος χρήστης να αιτηθεί άδεια πριν από την επιθυμούμενη χρήση πνευματικού έργου και καλλιτεχνικής συμβολής, δεν απαιτείται επομένως να υποβάλλει σχετικό αίτημα στον ΟΣΔ και κατόπιν αυτού, να ξεδιπλωθεί η, υπό συνθήκες καλής πίστης, διαπραγμάτευση (παρ. 1 και 4 άρ. 22 Ν 4481/2017).

Η επίμαχη φράση «υποχρεούνται να διαπραγματεύονται στο άρ. 49 Ν 2121/1993» περιέχεται στον νόμο ήδη από την πρώτη, και παραμένουσα αναλλοίωτη έκτοτε, διατύπωση της παραγράφου 1¹². Στόχος της εν λόγω παραγρά-

12. Άρ. 49 παρ. 1 εδ γ': «Οι οργανισμοί αυτοί υποχρεούνται να διαπραγματεύονται, να συμφωνούν τις αμοιβές, να προσβάλουν τις σχετικές αξιώσεις για την καταβολή και να εισπράτουν τις σχετικές αμοιβές από τους χρήστες», εδ. δ': «Σε περίπτωση διαφωνίας μεταξύ των χρηστών και των οργανισμών συλλογικής διαχείρισης, το ύψος της εύλογης αμοιβής και οι

φου 1 ήταν να καταδείξει την αυτοτέλεια της κατηγορίας αυτής διαχείρισης συγγενικών δικαιωμάτων, αυτοτέλεια οφειλόμενη ακριβώς στην ιδιαίτερη φύση της, ερειδόμενης στον νόμο, εύλογης αμοιβής και στην επιβαλλόμενη υποχρεωτική συλλογική διαχείρισή της. Η λέξη «διαπραγματεύονται» αποτελεί έκφραση γενική, οριοθετούσα την εν γένει δράση των Οργανισμών Συλλογικής Διαχείρισης (ΟΣΔ). Δηλαδή αναφέρεται στις ενέργειες στις οποίες προβαίνει ο ΟΣΔ για να εξασφαλίσει την τήρηση του νόμου: εάν τυχόν ο χρήστης (ενώ κάνει χρήση) δεν καταβάλλει την εύλογη αμοιβή που γεννάται αυτομάτως με την χρήση, ή αμφισβητεί το ύψος της, ο ΟΣΔ είτε τον καλεί εξωδίκως και άρα μπαίνει σε επικοινωνία μαζί του με σκοπό την εξωδικαστική επίλυση (οπότε θα υπάρξει μια διαπραγμάτευση με την έννοια της ανταλλαγής επικοινωνιών, ενημερώσεων, προτάσεων κ.λπ.)¹³, είτε προχωρεί στην δικαστική επιδίωξη, με αίτηση ασφαλιστικών μέτρων ή/και αγωγή, και αν δεν συμμορφωθεί ο χρήστης ή δεν υπάρξει εξωδικαστικός συμβιβασμός, προχωρεί στην εκδίκαση (ενέργειες που και αυτές σημαίνουν διαπραγμάτευση παράλληλα με την δικαστική διαδικασία, δηλ. ανταλλαγή επικοινωνιών, ενημερώσεων, πιθανών προτάσεων, κ.λπ.).

Ότι δεν υπήρξε βούληση του ιστορικού νομοθέτη να θέσει την προηγούμενη διαπραγμάτευση με έκαστο χρήστη ως όρο παραδεκτού της αγωγής ή ως προϋπόθεση γένεσης της αξίωσης εύλογης αμοιβής, προκύπτει από όλο το κείμενο και πνεύμα της διάταξης του άρ. 49 Ν 2121/1993. Άλλωστε κάτι τέτοιο αντίκειται της λογικής, διότι ο ΟΣΔ δεν γνωρίζει εκ των προτέρων ποιός θα κάνει χρήση, αλλά οι χρήστες, υπό καθεστώς νόμιμης αδειάς, προβαίνουν απευθείας σε χρήση των συγκεκριμένων συγγενικών δικαιωμάτων, χωρίς καμία προηγούμενη ενημέρωση του ΟΣΔ. Επιπλέον, ούτε σε μεταγενέστερο στάδιο -επόμενο της ανακάλυψης από τον ΟΣΔ ότι έγιναν/γίνονται οι, βάσει νόμιμης αδειάς, χρήσεις- μπορεί να θεωρηθεί ότι απαιτείται διαπραγμάτευση, διότι, εάν ήθελε ο νομοθέτης να θέσει ως αναγκαία προϋπόθεση της δικαστικής αξίωσης εύλογης αμοιβής μία εξώδικη προδικασία, θα την προέβλεπε ρητώς και ειδικώς.

Στο συμπέρασμα αυτό συνηγορεί η τελεολογική ερμηνεία του Ν 4481/2017. Ratio της διάταξης του άρ. 7 Ν 4481/2017 (και του κατά παραπομπή τελευταίου εδαφίου της παρ.6), είναι η ταχεία είσπραξη της εύλογης αμοιβής των συγγενικών δικαιούχων ως ένα ελάχιστο αντιστάθμισμα στη δυνατότητα που παρέχει ο νόμος στους χρήστες για χρήση χωρίς την προηγούμενη άδεια των δικαιούχων συγγενικών δικαιωμάτων¹⁴. Ειδικότερα, το άρ. 22 παρ. 7 Ν 4481/21

επέλεξε τη διαδικασία των ειδικών διαδικασιών προκειμένου να υπάρξει ταχεία εκκαθάριση της οφειλόμενης αμοιβής, διότι διείδε ότι αποτελεί το αναγκαίο, δίκαιο και μη επιδεχόμενο αμφισβήτησεως αντιστάθμισμα στην ανήκουσα στην απόλυτη ισχύ και μονομερώς επιβαλλόμενη επιλογή του χρήστη να προβεί σε δευτερογενείς χρήσεις των νομίμως εγγεγραμμένων έργων και ερμηνειών. Διείδε μάλιστα ότι η εν λόγω εύλογη αμοιβή αποτελεί μέσο βιοπορισμού ενός ολόκληρου κλάδου δικαιούχων για την εκμετάλλευση του πνευματικού και καλλιτεχνικού του μόχθου, την οποία δεν δύναται να απαγορεύσει, αλλά αντιθέτως υποχρεούται να ανεχθεί, μειώνοντας παράλληλα σημαντικά την ζήτησή τους για ζωντανή εργασία. Επομένως, ο νόμος ορθώς προέβλεψε ότι η ανάγκη εξασφάλισης της εύλογης αμοιβής για γενομένη χρήση, ουδόλως συμβιβάζεται με εισαγωγή υποχρέωσης του οργανισμού συλλογικής διαχείρισης να διεξάγει διαπραγματεύσεις και ότι αρκεί η με οιονδήποτε τρόπο εκφραζόμενη διαφωνία (ρητά ή σιωπηρά), ήτοι, είτε η εξ ολοκλήρου άρνηση καταβολής της, είτε η διαφωνία, ως προς το ύψος ή τους όρους καταβολής της, για να αξιωθεί ο δικαστικός καθορισμός και η καταψήφισή της¹⁵.

Επομένως, ούτε υπό το προϊσχύσαν καθεστώς ίσχυε η υποχρέωση των ΟΣΔ προς διεξαγωγή διαπραγματεύσεων αναφορικά με την εύλογη αμοιβή του άρ. 49 Ν 2121/1993, ούτε υπό το παρόν ισχύει, ενώ η μεταβολή που ο Ν 4481/2017 επέφερε ως προς τη μεταχείριση των διαφορών που απορρέουν από το άρ. 49 Ν 2121/1993 είναι η αλλαγή στην αρμοδιότητα του δικάζοντος Δικαστηρίου, ώστε, άπασες οι διαφορές που αφορούν την ex lege εύλογη αμοιβή, να αντιμετωπίζονται κατά τρόπο ενιαίο, εκδικαζόμενες ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου ανεξαρτήτως ποσού κατά τη διαδικασία των περιουσιακών διαφορών.

Αυτή είναι η ορθή ερμηνεία που πλέον προκρίνεται από την νομολογία μας¹⁶, ανατρέποντας προηγούμενες αποφάσεις που παλινωδούσαν μεταξύ τακτικής διαδικασίας και ειδικών διαδικασιών.

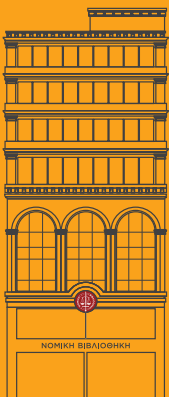
όροι της πληρωμής καθορίζονται από το μονομελές πρωτοδικείο κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων, εδ. ε': «Οριστικά περί της αμοιβής αποφαινείται το αρμόδιο δικαστήριο».

13. Μπαμπέτας Γ. σε Συλλογ. Διαχείριση Δικαιωμάτων Π.Ι., κατ' αρθ. ερμ. του Ν 4481/2017, επιμ. *Ειρ. Σταματούδη*, άρ. 22, σ. 343: «Άληθώς η «διαπραγμάτευση» ευχερώς εντάσσεται στην έννοια «εξώδικη ενέργεια»».

14. Καλλινίκου Δ., παρατ. στην 575/19, Δικαίωμα εύλογης αμοιβής άρ. 49 Ν 2121/1993-Εφαρμογή άρ. 22 παρ. 7 Ν 4481/2017, Χρϊδ 2020, 140.

15. Μπαμπέτας Γ., «Η διαφωνία» τελεί υπό διαφορετικές προϋποθέσεις, αναλόγως αν πρόκειται για συμβατική ή νόμιμη άδεια. Στην πρώτη περίπτωση πρέπει να είναι απόρροια ακάρπων διαπραγματεύσεων -υποσημ. 334: Βλ. *Μαρίνο*, Πνευμϊδ., αρθ. 743: «και ο προσδιορισμός της εναπόκειται στην Βούληση των μερών»- υποσημ. 334 - Στην δεύτερα απλώς δε της άρνησης του χρήστη να καταβάλει στον ΟΣΔ την καθορισθείσα από αυτόν εύλογη αμοιβή», σε Συλλογ. Διαχείριση Δικαιωμάτων Π.Ι., κατ' αρθ. ερμ. του Ν 4481/2017, επιμ. *Ειρ. Σταματούδη*, άρ. 22, σελ. 339.

16. ΕφΑθ 4408/2021 ΤΝΠ QUALEX, ΕφΑθ 4935/2021 Nomos, Εφθεσ 350/2021 ΤΝΠ QUALEX, ΔΕΕ 7/2021, 920.

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Εκδοση | Εκπαίδευση | Καινοτομία

ΑΘΗΝΑ - ΚΕΝΤΡΙΚΑ:

Μαυρομιάλη 23, 106 80 | T 210 3678800 (30 γραμμές) | F 210 3678922 | E info@nb.org

ΑΘΗΝΑ:

Μαυρομιάλη 2, 106 80 | T 210 3607521 | F 210 3603975 | E m2bookstr@nb.org

ΠΑΤΡΑ:

Κανάρη 15, 262 22 | T 2610 361600 | F 2610 361515 | E nbpatra@nb.org

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ:

Φράγκων 1, 546 26 | T 2310 545618, 2310 532134 | F 2310 551530 | E nbthess@nb.org

www.nb.org